

Mededelingen inzake het Boswezen, de Houtvoorziening en de Jacht

DE INTERNATIONALE STATISTIEK VAN BOS EN BOSPRODUKTEN

[905]

door

A. J. GRANDJEAN

De FAO/ECE/ joint working party on forests and forest products statistics, die is ingesteld door de Houtcommissie van de Economische Commissie voor Europa en de Europese Bosbouw Commissie van de FAO, heeft haar tweede bijeenkomst gehad in Genève van 12—16 november 1956. Deze werkgroep heeft tot taak — zoals reeds eerder werd medegedeeld *) — aanbevelingen op te stellen inzake de opzet, de inhoud en de ontwikkeling van de verschillende nationale bos- en houtstatistieken, teneinde tot internationaal bruikbare statistieken te geraken. Op deze tweede bijeenkomst waren vertegenwoordigd: België, Duitsland (West- en Oost-), Engeland, Finland, Frankrijk, Italië, Joegoslavië, Nederland, Oostenrijk, Rusland, Tsjechoslowakije, Turkije, Zweden en Zwitserland, alsmede de Verenigde Staten.

Het zou te ver voeren de vele wensen, conclusie's en aanbevelingen ten aanzien van ieder agendapunt aan een beschouwing te onderwerpen. In het navolgende moge een korte samenvatting van de hoofdzaken volgen.

Punt 1. Kennis omtrent het eigen houtverbruik van de boscigenaren — in de meeste landen voornamelijk boeren —, wordt algemeen van betekenis geacht, daar de gebruikte hoeveelheid, die voornamelijk uit brandhout bestaat, een potentiële reserve voor houthandel en industrie vormt.

De werkgroep is van mening, dat het in die landen, waar dit houtverbruik belangrijk is, aanbeveling verdient periodiek gegevens hieromtrent te verzamelen. De aandacht wordt er op gevestigd, dat het wellicht mogelijk is, door middel van een vraagstelling in de landbouwtelling, tot een inzicht ter zake te geraken.

Punt 2. Het vaststellen van een internationaal geldende definitie inzake het begrip „bomen buiten het bos” wordt niet gewenst geacht. Binnen een gegeven raam kan ieder land zijn eigen definitie opstellen. In een aantal landen, zoals in Frankrijk, Italië en Nederland, leveren de weg- en grensbepantelingen en verspreide boomgroepen een belangrijk aandeel in de totale jaarlijkse houtoogst. De werkgroep is van mening, dat een eenmalige raming van de opbrengsten van de bomen buiten het bos voldoende is, als het kleine hoeveelheden betreft, maar dat het gewenst is periodiek gegevens te verzamelen in die landen, waar deze categorie belangrijk is.

*) Zie voor het verslag van de eerste bijeenkomst het gelijknamige artikel van A. J. Grandjean en J. Hirdes in het Nederlandsch Boschbouw Tijdschrift 28 (4), 1956 (87—88).

Punt 3. De vellingsprognose. Er werd een bespreking gewijd aan de resultaten van de antwoorden van de verschillende landen op de vragenlijsten, betreffende de geraamde vellingshoeveelheden in 1960 en 1965. Het blijkt, dat de meeste landen hun vellingsprognose hebben gebaseerd op houtteeltkundige grondslag, zonder rekening te houden met de werkgroepontwikkeling van de economische omstandigheden e.d. De werkgroep beveelt aan, om de vijf jaren een raming van de kapprognose te geven, onder opgave van de wijze, waarop deze schatting is verkregen.

Punt 4. De jaarlijkse vragenlijst inzake de statistiek van bosbranden, werd in een eenvoudige vorm vastgesteld. De werkgroep is van mening, dat daarenboven in een 5-jaarlijks rapport een algemene beschouwing omtrent de bosbranden dient te worden gegeven, zulks ter verhoging van de waarde van de statistiek. De problemen inzake de statistiek van de schade, door bosbrand veroorzaakt, en de kosten van bestrijding der branden, moeten nog nader worden bestudeerd.

Punt 5. Er dient allereerst klaarheid te worden gebracht in de begrippen en definities ten aanzien van de investeringen in de bosbouw. Hier toe is een samenwerking met het Internationaal Verbond van Bosbouwproefstations en de Organisatie van Europese Statistici gewenst.

Punt 6. De oorzaken van het optreden van verschillen in overeenkomstige cijfers van import- en exporthoeveelheden van papierhout in een aantal landen werden besproken. De noodzaak werd uitgesproken een wederzijds onderzoek naar deze tegenstrijdigheden in te stellen. Vervolgens werden de verschillende definities inzake het papierhout vastgesteld.

Punt 7. De Conferentie van Europese Statistici wil een algemene indruk hebben van alle beschikbare statistieken en de betrokken definities in alle landen. De werkgroep levert met zijn behandeling van de verschillende land- en houtstatistieken een bijdrage tot bovstgenoemde vraag.

Punt 8. De indeling van de produktie- en handelstatistieken dient op een aantal punten nog te worden besproken met geïnteresseerde internationale organisaties, zoals de Wereld Board Conferentie. Omtrent de definities kon nog geen beslissing worden genomen.

Punt 9. De behandeling van de verbruiksstatistieken beperkte zich tot de vraag van de voorzitter aan de vertegenwoordigers der leden-landen hun mening over het doel en de inhoud van deze statistieken in het kort uit te spreken. Vele landen kennen produktiestatistieken, waaruit het verbruik kan worden afgeleid, doch speciale „end-use“-statistieken blijken niet voor te komen. Niettemin acht de werkgroep deze categorie belangrijk en besluit dit agendapunt met een beperkt aantal deskundigen uit haar midden voor te bereiden voor de volgende vergadering.

Punt 10. Het toekomstige werkprogramma van de werkgroep kan in twee gedeelten worden gesplitst en wel in de nog niet geheel afgewerkte agendapunten: statistiek van bosbranden, statistiek van investeringen in de bosbouw, statistiek van papierhout en verbruiksstatistiek, tegenover de punten, die nog niet aan de orde zijn geweest: prijsstatistieken, statistiek van arbeidskrachten, statistiek van houtindustrieën en conversiefactoren.

De werkgroep is van mening, dat er voorrang moet worden verleend aan de behandeling van de verbruiksstatistieken en de conversiefactoren.

KOOPT GEEN EUROPESE LARIKS VAN VERKEERDE HERKOMST

Voorheen bestond er een invoerverbod van zaad en planten van Europese lariks, daar deze soort veelal aan larikskanker te gronde gaat. Met het instellen van het Bosschap en het omzetten van de Bedrijfschappen voor Tuinbouwzaden en Sierteeltprodukten in marktordenende Productschappen, werden die invoerverboden, door beide Bedrijfschappen uitgevaardigd, ingetrokken.

Het Bosschap heeft gemeend daar geen teeltverbod tegenover te moeten stellen. Hierbij werd van de veronderstelling uitgegaan, dat voorlichting de boseigenaar op den duur zou dienen te weerhouden zaad of plantsoen van verkeerde herkomsten te kopen. Dientengevolge zouden zaadhandelaar en boomkweker door het gemis aan vraag wel met import en teelt van ongewenst materiaal ophouden.

Met de douglas hebben zich de laatste jaren in dit opzicht geen moeilijkheden voorgedaan, maar er blijft een gevaar bestaan voor de Europese lariks. Het Staatsbosbeheer heeft enkele jaren geleden proefsgewijze enige partijen zaad van Europese lariks van bekende herkomsten uit West-Duitsland ingevoerd. Van de hieruit geteelde planten werden proefvelden aangelegd onder toezicht van het Bosbouwproefstation TNO.

Het is nu zaak enige jaren geduld te oefenen om de eerste resultaten van deze proeven af te wachten.

In het bijzonder dient te worden gewaarschuwd voor Zwitserse en Tiroler import. Alleen herkomst Sudeten, gedeeltelijk Karpathen en mogelijk Wiener Wald, geeft enige zekerheid van ziekteresistentie, maar hiervan zijn uiterst moeilijk kleine partijtjes verkrijgbaar.

Staatsbosbeheer.

INSTALLATIE NATIONALE RAAD VOOR LANDBOUWKUNDIG ONDERZOEK T.N.O.

In aansluiting op het desbetreffend bericht in het december-nummer van 1956, blz. 304, werd de Nationale Raad voor Landbouwkundig Onderzoek T.N.O. op 4 januari 1957 te Den Haag in Hotel „De Wittebrug" geïnstalleerd door ir Z. Th. Fetter, voorzitter van de Centrale Organisatie T.N.O. Tot voorzitter van de Raad is ir A. W. v. d. Plassche gekozen, Directeur-Generaal van de Landbouw. De Raad is samengesteld uit vertegenwoordigers van overheid, bedrijfsleven en wetenschap; leden zijn: ir H. T. Tjallema, directeur van de Akker- en Weidebouw; namens het Landbouwschap ir G. J. Klompe, ir G. P. F. Royackers en ir G. Wansink; namens de Landbouwhogeschool: J. M. van Bommel van Vloten, president-curator en prof. ir W. de Jong, rector magnificus, alsmede namens de Kon. Ned. Academie van Wetenschappen prof. dr V. J. Koningsberger. De Raad treedt in de plaats van de Landbouworganisatie T.N.O. Met het secretariaat van de Raad is belast ir C. van der Giessen, Koningskade 12, Den Haag.

In zijn rede gaf ir Fetter een overzicht van de historisch gegroeide motieven, die tot instelling van de Raad hebben geleid, ten doel hebbende meer eenheid te brengen over het gehele terrein van het landbouwkundig onderzoek. De Raad is een T.N.O.-instelling, zodat het verband met de overige gebieden van toegepast natuurwetenschappelijk onderzoek blijft bestaan. De Raad zal voorts advies uitbrengen over alle posten van de ontwerp-begroting van het Ministerie van Landbouw, waardoor doublures van onderzoek of juist hiaten kunnen worden geconstateerd.

Behalve de coördinerende taak zal de Raad zijn belast met het vervolmaken van de stichtingsvorm van de verschillende instituten en instellingen; met het laten verrichten van aanvullend onderzoek door werkgroepen en op andere wijze — de oprichting van het Centrum voor Plantenfysiologisch Onderzoek is hiervan een voorbeeld; met „ad

hoc"-werkzaamheden, als het stichten van een Publicatiecentrum en de uitgave van de index op het landbouwkundig onderzoek, met het bevorderen van contact tussen de groep directeuren van landbouw-instituten en van hen met alle T.N.O. directeuren en tenslotte met het verzorgen van de internationale contacten.

Hierna zeide de minister van landbouw, visserij en voedselvoorziening dr S. L. Mansholt, dat ook in Nederland, evenals over de gehele wereld, het landbouwkundig onderzoek een snelle evolutie doormaakt. Dit onderzoek moet bijdragen aan een grotere welvaart in de landbouw, het moet de wetenschappelijke fundering vormen van het doel en het werk. Hij waarschuwde daarom tegen het gevaar van isolement, dat kan schuilen in de steeds grotere specialisatie van het onderzoek. De Nationale Raad draagt de waarborg, toe te zien, dat dit niet gebeurt.

Al is de overheid de grote geldschieter, de inschakeling van het bedrijfsleven bij het onderzoek, zoals onder de figuur van de Raad de mogelijkheden hiertoe zijn opengesteld, acht de minister van zeer grote betekenis. De activiteiten van het bedrijfsleven zijn mede beslissend voor de ontwikkeling van het onderzoek. De overheid zal de financiële mogelijkheden voor onderzoek voorleggen: het bedrijfsleven zal in de Raad mede adviseren over de besteding en toezien op de realisatie van plannen voor onderzoek. De overheid zal voorts alles in het werk stellen, de rechtspersoon van de overgebleven rijksinstituten voor landbouwkundig onderzoek om te zetten in stichtingen. Minister Mansholt besloot zijn rede met nog eens te wijzen op de grote betekenis van de Raad als centrum van internationaal contact.

De voorzitter van de Nationale Raad, ir A. W. v. d. Plassche, kon zich voorstellen, dat zij, die de wetenschap beoefenen, zich hebben afgevraagd, of de zeggenschap van het bedrijfsleven niet zal leiden tot een ontwikkeling, waarbij de nadruk te sterk wordt gelegd op het toegepast karakter van dit deel van het landbouwkundig onderzoek, waardoor de ontplooiing van het werk van de instituten van wetenschappelijk standpunt bezien, onvoldoende tot zijn recht zou komen. Inderdaad is dit gevaar aanwezig, omdat van de zijde van de praktijk de moeilijkheden, die de wetenschappelijke werker bij zijn arbeid ontmoet, wel eens worden onderschat. Hij achtte het dan ook noodzakelijk, dat ook de vertegenwoordigers van de wetenschap deel uitmaken van de besturen der instituten en in de gelegenheid zijn, daar mede leiding te geven, teneinde zo een tegenwicht tegen deze gevaren te vormen.

Over de Nationale Raad als representatief orgaan ten opzichte van het buitenland en over de ontwikkeling van de internationale samenwerking sprak hij zijn tevredenheid uit. De voorzitter besloot zijn rede met: „Men moet zich wachten de betekenis van het landbouwkundig onderzoek te overschatten. Nieuwe vindingen en opgeloste problemen rollen niet dagelijks van de lopende band. Onze wetenschappelijke arbeid is echter de voedingsbodem voor hen, die onze landbouw moeten voorlichten, terwijl er een algemeen stimulerende invloed van uit gaat op hen, die in hun bedrijven voortdurend naar nieuwe wegen moeten zoeken.”

De voorzitter van het Landbouwschap, H. D. Louwes, sprak over de bereidheid van het bedrijfsleven, de verantwoordelijkheid voor het landbouwkundig onderzoek ook in de toekomst op zich te nemen. Deze verantwoordelijkheid uit zich in ideële en morele steun, het leveren van een voldoende aantal en vooral een goed gehalte vertegenwoordigers in Raad, stichtingsbesturen e.d., en tenslotte financiële steun. In minder goede tijden spreekt steeds het duidelijkst, het directe belang, dat men ziet in het doen van uitgaven. Deze begrijpelijke neiging, aldus de heer Louwes, moeten wij in zoverre onderdrukken, dat het voor ons moet vaststaan, dat het onderzoek van nu, de baat voor de toekomst levert.

De rector-magnificus van de Landbouwhogeschool, prof. ir W. de Jong, schetste hoe, na aanvankelijke terughoudendheid uit vrees voor mededinging, vooral sedert 1951 de samenwerking tussen de Landbouworganisatie T.N.O. en de Landbouwhogeschool meer en meer is gegroeid. Hoewel de scheidslijn te kunstmatig is, kan men zeggen, dat het terrein van onderzoek als volgt is afgebakend: fundamenteel onderzoek voor de Landbouwhogeschool en meer direct op de praktijk gericht onderzoek voor de instituten. In het rapport van de commissie Polak betreffende de reorganisatie van de Landbouwhogeschool, is met de vereiste samenwerking ten volle rekening gehouden. De Nationale Raad is eigenlijk nog verder gegaan door overeenkomstig de wens van de Senaat van de Landbouwhogeschool, ook een vertegenwoordiger van dit lichaam aan te wijzen.

De Centrale Organisatie T.N.O. heeft bij deze gelegenheid een boekje doen verschijnen, waarin naast een korte schets van het landbouwkundig onderzoek in Nederland zijn gepubliceerd: het reglement van de Nationale Raad, een lijst van instituten, alsmede voorbeeld-statuten voor stichtingen voor landbouwkundig onderzoek.

BERICHT OVER PRIJZEN VAN INLANDS HOUT SEIZOEN 1956/1957, No. 3
Verzameld door het Staatsbosbeheer. Afgesloten op 7 december 1956.

Verklaring der gebruikte afkortingen:

I = bij inschrijving verkocht, OH = onderhands verkocht, P = publiek verkocht.
A = eerste kwaliteit, B = normale kwaliteit, C = slechte kwaliteit, L = liggend
(geveld, uitgesnoeid en uitgesleept tot bosrand), K = idem en op stapels gelegd,
St = op stam, G = gunstige ligging, O = ongunstige ligging.

Streek	wijze van verkoop	doornede op het midden met schors in cm	kwaliteit	aantal m ³	bewerkingsgraad	ligging	prijs per m ³ met schors in f.	maand van verkoop	opmerkingen
GROVEDEN									
Kop v. Overijssel	I	5—10	B-C	170	K	G	43	XI	
N. Veluwe	I	4—7	B	90	L	GG	44	XI	
"	I	5—7	B	100	L	GG	46	XI	
"	I	5—8	B	130	L	GG	48	XI	
"	I	5—10	B	100	L	GG	54	XI	
"	OH	8—20	B-C	200	St.	G	46	X	
"	OH	15	A-B	120	St.	OO	65	X	
"	OH	16—20	A-B	540	St.	O	60	X	
"	OH	17	A-B	230	St.	O	58	X	
Z. Veluwe	I	7—12	B	60	L	O	54	XI	
"	I	12—22	A-B	160	L	GG	58	XI	
Achterhoek	I	10—18	A-B	200	St.	G	55	XI	
O. Utrecht	OH	20—30	B	90	St.	G	52	XI	
W. Brabant	OH	6	B	60	St.	O	15	X	
"	OH	6—20	B-C	100	St.	G	24	X	
O. Brabant	I	12	A	400	St.	GG	47	XI	
"	OH	13	B	100	St.	GG	45	X	
N. Limburg	OH	10—12	B	40	St.	GG	40	X	
"	OH	20	A	150	St.	G	50	X	
DOUGLAS									
Achterhoek	I	30	A	30	L	G	75	XI	
O. Utrecht	OH	10—25	A-B	20	St.	G	65	XI	
LARIKS									
Z.O. Drente	I	4—10	A-B	100	K	G	56	XI	
BEUK									
Achterhoek	OH	24—36	B-C	20	L	G	54	XI	
O. Utrecht	OH	20—40	B-C	40	St.	G	35	XI	
IEP									
Z. Vlaanderen	I	60	A-B	20	St.	O	600	X	
W. Brabant	I	60	B-C	20	St.	G	750	XI	
"	I	60	B	40	St.	G	835	XI	
"	I	65	B	40	St.	G	755	XI	
"	I	69	B	20	St.	G	760	XI	
"	I	72	B-C	20	St.	G	870	XI	
POPULIER									
Salland	OH	40	B	40	St.	G	60	XI	
Veluwezoom	OH	45	B	60	St.	G	50	XI	
R. van Nijmegen	OH	40	B	320	St.	O	63	XI	
Z. Vlaanderen	I	43	A-B	680	St.	G	70	XI	